

חוברת תרגול – אלבום המשפחה שלי: שורשים וסיפורים אישיים

מהדורה למורה **עולים חדשים**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את המושג מורשת ואת מרכיביו: סיפורים, מנהגים, חפצים וערכים
- לתרגל קריאה מעמיקה של טקסטים אישיים לפי ארבעת הרבדים
- לקשר בין סיפור אישי-משפחתי לבין אירועים היסטוריים של עליות לישראל
- להכין כלים (שאלות ריאיון, עץ משפחה, תיאור חפץ) ליצירת תוצר אישי על המשפחה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – התאמת מושגים והגדרות

- 1 – ב (מה שעובר אלינו מהדורות הקודמים: סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים)
- 2 – ד (מי אני – מה שמרכיב אותי ומחבר אותי לאחרים)
- 3 – ה (חפץ שעובר במשפחה ומספר סיפור מהעבר)
- 4 – א (מנהג שחוזרים עליו שנה אחרי שנה, דור אחרי דור)
- 5 – ג (אבא של סבא או של סבתא)

חלק ב' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – זיהוי המושגים בסיפורים

- 1. א – שעון הכיס של סבא־רבא שלמה
- 2. א – אבא של סבא אליהו
- 3. א – מסורת
- 4. א – מורשת היא מה שמגיע מהדורות הקודמים, וזהות היא מי שאני

חלק ג' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – הבנה והסבר

- 1. לא נכון – זהו ההגדרה של "חפץ מורשת"; זהות היא מי שאני ומה שמחבר אותי לאחרים
- 2. נכון – כך מוגדר במשחק ההתאמה

חלק ד' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – כתיבה והסבר

- 1. מורשת היא כלל מה שעובר מהדורות הקודמים (סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים), ומסורת היא מנהג מסוים שחוזר כל שנה
- 2. למשל: שעון הכיס של סבא שלמה – כי הוא עבר בין דורות ומספר סיפור על עלייה לארץ

חלק ה' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – הבנה ואיתור מידע

- 1. א – צנעא, תימן
- 2. א – מרבד הקסמים
- 3. א – קייב

חלק ו' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – הבנה ואיתור מידע (המשך)

- 1. נכון – כך מתואר בסיפור על השעון
- 2. לא נכון – הם צעדו ברגל במדבר עד שהגיעו למטוסים
- 3. נכון – כך מספרת אמא בסיפור

חלק ז' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – מילים ותוכן

- 1. רכוש
- 2. תמונה
- 3. שחוקות

חלק ח' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – התאמת מושגים

- 1 – ד (כל החפצים והדברים ששייכים לאדם)
- 2 – א (בלויות, נשחקו מרוב שימוש)
- 3 – ב (היו חייבים, לא הייתה להם ברירה)
- 4 – ג (מבצע שבו הוטסו לישראל רוב יהודי תימן)

חלק ט' – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – הבנה בסיסית

- 1. א – מרוקו
- 2. א – מחברת מתכונים ישנה
- 3. ב – גרינבוים

חלק י' – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – השלמות ונכון/לא נכון

1. צרפתית
2. ירוק
3. צבי

חלק י"א – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – נכון או לא נכון

1. לא נכון – היא השאירה את הכתמים והשגיאות כי הם חלק מהסיפור שלה

חלק י"ב – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – הבנה מעמיקה ופרשנות

1 – ב (מקום שבו עולים חדשים לומדים לכתוב ולדבר עברית)
2 – א (סופגניות מסורתיות שמכינים במימונה)
3 – ד (החליפו שם לועזי בשם עברי)
4 – ג (עץ)

חלק י"ג – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – מה זכרתם?

1. א – תימן
2. ב – מרוקו
3. ג – פולין
4. ד – ברית המועצות

חלק י"ד – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – מתאימים ומסדרים

1. נכון – כך מסופר בטקסט על השעון הישן

חלק ט"ו – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – התאמות וסידור

1 – ב (תימן)
2 – ד (מרוקו)
3 – א (פולין)
4 – ג (ברית המועצות (קייב))

חלק ט"ז – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – השלמות

1. שני
2. רביעי

חלק י"ז – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – היכרות עם המשימה

1. נכון – כך מוסבר בהוראות המשימה
2. לא נכון – מותר גם להוסיף שאלה אישית
3. נכון – ההוראות ממליצות על בן משפחה מבוגר
4. נכון – זה חלק מהוראות הריאיון
5. נכון – היא אחת השאלות במאגר

חלק י"ח – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – מבנה תיאור החפץ

1 – ב (איך קוראים לחפץ)
2 – ד (מי הבעלים של החפץ, בעבר או היום)
3 – ה (הזמן והמקום שמהם הגיע החפץ)
4 – א (מה קרה עם החפץ במהלך השנים)
5 – ג (מה מרגישים כלפיו ולמה שומרים עליו)

חלק י"ט – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – כותבים ויוצרים

1. תיאור קצר וברור של החפץ ושל בעליו
2. שאלה פתוחה הקשורה למשפחה או למורשת
3. שלושה משפטים קצרים וקשורים לחפץ
4. שאלות פתוחות מאפשרות לשמוע סיפור ופרטים, לא רק תשובה קצרה

חלק כ' – חזרה מסכמת – שאלות סגורות על כל הפרקים

1. ב – מה שעובר אלינו מהדורות הקודמים: סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים
2. ב – תימן
3. ג – ממרוקו
4. ב – עץ ירוק
5. ג – קייב
6. ב – חפץ שעובר במשפחה ומספר סיפור מהעבר
7. ב – כולם מחברים בין דורות במשפחה
8. ב – מסורת היא מנהג חוזר, וחפץ מורשת הוא דבר מוחשי מהעבר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה שחפץ מורשת מספר סיפור וקושר בין דורות, לא רק שימושו
- תשובה טובה מתייחסת לפרטים מהסיפור ומסבירה למה הוא מעניין או מרגש
- תשובה טובה מראה ניסיון אמיתי לברר פרטים בבית, גם אם לא כל המידע נמצא

טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את החוברת לארבע-חמש מפגשים, כל פעם פרק אחד עם סיפור ותרגול
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם למשימות רובד 1-2 בלבד ולדלג על רובד 3-4
- לתלמידים מתקדמים כדאי להוסיף את משימות ההבעה והיצירה כעבודת העשרה
- מומלץ לשלב את עבודת החוברת עם משימת הריאיון והעץ המשפחתי בבית, כהכנה לתוצר הסופי

חוברת תרגול – אלבום המשפחה שלי: שורשים וסיפורים אישיים

אלבום המשפחה שלי – שבילי המורשת

· עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מהי מורשת? מושגי יסוד
2. פרק 2 – סיפורי חפצים: השעון והמזוודה
3. פרק 3 – סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי
4. פרק 4 – עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם
5. פרק 5 – ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – אלבום המשפחה שלי: שורשים וסיפורים אישיים

חוברת התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזאת יש סיפורים קצרים על משפחות. תקראו, תענו על שאלות, ותכינו דברים על המשפחה שלכם.

📖 מילון קטן:

מורשת	מה שעובר אלינו מהדורות הקודמים - סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים
זהות	מה שמרכיב אותי ומחבר אותי לאחרים
חפץ מורשת	חפץ שעובר במשפחה ומספר סיפור מהעבר
מסורת	מנהג שחוזרים עליו שנה אחרי שנה, דור אחרי דור
עלייה	הגעה והתיישבות של יהודים בארץ ישראל
עברות שם	החלפת שם לועזי בשם עברי
דור	קבוצת אנשים באותו שלב במשפחה, למשל הורים, סבים וסבתות
רכוש	כל החפצים והדברים ששייכים לאדם
אולפן	מקום שבו עולים חדשים לומדים עברית
שורשים	הקשר של אדם למשפחה, למקום ולעבר שלו

1 חלק א' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – התאמת מושגים והגדרות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מורשת	___	**א.** מנהג שחוזרים עליו שנה אחרי שנה, דור אחרי דור
2. זהות	___	**ב.** מה שעובר אלינו מהדורות הקודמים: סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים
3. חפץ מורשת	___	**ג.** אבא של סבא או של סבתא
4. מסורת	___	**ד.** מי אני – מה שמרכיב אותי ומחבר אותי לאחרים
5. סבא־רבא	___	**ה.** חפץ שעובר במשפחה ומספר סיפור מהעבר

2 חלק ב' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – זיהוי המושגים בסיפורים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה חפץ מהסיפורים מספר סיפור משפחתי מהעבר?

(א) שעון הכיס של סבא־רבא שלמה (ב) עט חדש שקנו בחנות (ג) מחשב נייד (ד) תיק בית ספר

2. מה הקרבה המשפחתית בין דניאל לסבא־רבא שלמה?

(א) אבא של סבא אליהו (ב) אח של סבא אליהו (ג) בן דוד (ד) שכן של המשפחה

3. איזה מושג מתאים למנהג שחוזר כל שנה, כמו הכנת הסְפִינְג' במימונה?

א) מסורת ב) זהות ג) סבא־רבא ד) רכוש

4. איך מורשת שונה מזהות?

א) מורשת היא מה שמגיע מהדורות הקודמים, וזהות היא מי שאני ב) אין הבדל, זה אותו דבר

ג) מורשת היא חפץ וזהות היא מסורת ד) זהות שייכת רק למבוגרים

3 חלק ג' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – הבנה והסבר

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	"זהות" פירושה חפץ שעובר במשפחה מדור לדור	☐	☐
2	סבא־רבא הוא האבא של הסבא או של הסבתא שלי	☐	☐

4 חלק ד' – פרק 1 • מהי מורשת? מושגי יסוד – כתיבה והסבר

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין "מורשת" ל"מסורת"

2. בחרו חפץ מורשת מאחד הסיפורים שקראתם, וכתבו למה הוא נחשב חפץ מורשת

5 חלק ה' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – הבנה ואיתור מידע

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איפה קיבל סבא־רבא שלמה את השעון?

א) צנעא, תימן ב) וורשה, פולין ג) קזבלנקה, מרוקו ד) קייב, אוקראינה

2. איך נקרא גל העלייה שבו הגיעה משפחתו של סבא־רבא שלמה לישראל?

א) מרבד הקסמים ב) מבצע משה ג) עליית הנוער ד) העפלה

3. מאיזו עיר עלתה אמא של יונתן לישראל?

א) קייב ב) צנעא ג) קזבלנקה ד) ורשה

6 חלק ו' – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – הבנה ואיתור מידע (המשך)

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	מחוגי השעון הישן נעצרו על השעה ארבע בדיוק	☐	☐
2	המשפחה של סבא־רבא שלמה הגיעה לישראל ברכב פרטי	☐	☐
3	אמא של יונתן הייתה יכולה לקחת רק מזוודה אחת כשעלתה לארץ	☐	☐

7 חלק ז׳ – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – מילים ותוכן

השלימו את המילה החסרה.

1. המילה _____ בסיפור השעון פירושה: כל החפצים והדברים ששייכים לאדם

2. בתוך המזוודה של אמא, מלבד בובה וספר שירים, הייתה גם _____ של סבתא שלה

3. המילה _____ מתארת את הפינות הבלויות של המזוודה הישנה

8 חלק ח׳ – פרק 2 • סיפורי חפצים: השעון והמזוודה – התאמת מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רכוש	___	**א.** בלויות, נשחקו מרוב שימוש
2. שחוקות	___	**ב.** היו חייבים, לא הייתה להם ברירה
3. נאלצו	___	**ג.** מבצע שבו הוטסו לישראל רוב יהודי תימן
4. מרבד הקסמים	___	**ד.** כל החפצים והדברים ששייכים לאדם

9 חלק ט׳ – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מאיפה הגיעה סבתא זוהרה?

א) מרוקו ב) תימן ג) פולין ד) רוסיה

2. מה נועה מצאה במגירה?

א) מחברת מתכונים ישנה ב) אלבום תמונות ג) שעון כיס ד) מזוודה

3. איך קראו למשפחה בפולין?

א) אילני ב) גרינבוים ג) אילן ד) לוין

10 חלק י׳ – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – השלמות ונכון/לא נכון

השלימו את המילה החסרה.

1. סבתא זוהרה התחילה לכתוב את המתכונים ב _____ , כי עוד לא ידעה עברית

2. שם המשפחה 'גרינבוים' ביידיש פירושו עץ _____

3. עומר קיבל את השם השני שלו, _____ , על שם סבא־רבא שלו

11 חלק י״א – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	סבתא זוהרה כתבה מחדש את כל המתכונים בכתב יפה ונקי	☐	☐

12 חלק י״ב – פרק 3 • סיפורי מתכון ושם: המחברת והשם המשפחתי – הבנה מעמיקה ופרשנות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אולפן	___	**א.** סופגניות מסורתיות שמכינים במימונה
2. ספינג׳	___	**ב.** מקום שבו עולים חדשים לומדים לכתוב ולדבר עברית
3. עברתו	___	**ג.** עץ
4. אילן	___	**ד.** החליפו שם לועזי בשם עברי

13 חלק י״ג – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – מה זכרתם?

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מאיזו מדינה הגיע סבא-רבא שלמה?

א) תימן ב) מרוקו ג) פולין ד) ברית המועצות

2. מאיזו מדינה הגיעה סבתא זוהרה?

א) תימן ב) מרוקו ג) פולין ד) ברית המועצות

3. מאיזו מדינה הגיע שם המשפחה גרינבוים?

א) תימן ב) מרוקו ג) פולין ד) ברית המועצות

4. מאיזו מדינה עלתה אמא של יונתן?

א) תימן ב) מרוקו ג) פולין ד) ברית המועצות

14 חלק י״ד – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – מתאימים ומסדרים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	סבא-רבא שלמה עלה ארצה במבצע שנקרא 'מרבד הקסמים'	☐	☐

15 חלק ט"ו – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – התאמות וסידור

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שלמה (סבא-רבא בעל השעון)	____	**א.** פולין
2. זוהרה (סבתא, מחברת המתכונים)	____	**ב.** תימן
3. אבי הסבא (שם המשפחה גרינבוים)	____	**ג.** ברית המועצות (קייב)
4. אמא של יונתן	____	**ד.** מרוקו

16 חלק ט"ז – פרק 4 • עץ המשפחה ושורשים ממקומות בעולם – השלמות

השלימו את המילה החסרה.

1. בעץ המשפחה, ההורים שלי (אמא ואבא) נמצאים בדור ה _____

2. הדור הרחוק ביותר בתבנית עץ המשפחה בפרק נקרא דור ה _____

17 חלק י"ז – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – היכרות עם המשימה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	במשימת הריאיון צריך לבחור 5–8 שאלות מהמאגר (או לכתוב שאלה משלכם).	☐	☐
2	אסור לכתוב שאלה משלכם, מותר רק לבחור מהמאגר.	☐	☐
3	בריאיון כדאי לבחור דווקא בן משפחה מבוגר.	☐	☐
4	אחרי השאלות כדאי גם לבקש לראות חפץ או תמונה שקשורים לסיפור.	☐	☐
5	השאלה "מה הסיפור של שם המשפחה שלנו?" מופיעה במאגר השאלות.	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – מבנה תיאור החפץ

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שם החפץ	____	**א.** מה קרה עם החפץ במהלך השנים
2. למי הוא שייך / שייך היה	____	**ב.** איך קוראים לחפץ
3. מאיזו תקופה / מאיפה הגיע	____	**ג.** מה מרגישים כלפיו ולמה שומרים עליו
4. הסיפור של החפץ	____	**ד.** מי הבעלים של החפץ, בעבר או היום
5. למה החפץ חשוב למשפחה ולי	____	**ה.** הזמן והמקום שמהם הגיע החפץ

19 חלק י"ט – פרק 5 • ריאיון וחפץ מספר: יוצרים תוצר אישי – כותבים ויוצרים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו חפץ משפחתי (אמיתי או מדומיין) וכתבו: מה החפץ, ולמי הוא שייך.

2. כתבו שאלה אחת משלכם שהייתם רוצים להוסיף למאגר שאלות הריאיון.

3. כתבו 3 משפטי מפתח לכרטיס תערוכה על החפץ שבחרתם: מה החפץ, מה הסיפור שלו, למה הוא חשוב.

4. למה חשוב לשאול בריאיון שאלות פתוחות ולא רק שאלות של כן/לא? הסבירו בקצרה.

20 חלק כ' – חזרה מסכמת – שאלות סגורות על כל הפרקים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המילה הכי מתאימה למורשת?

א) רק חפצים ישנים במחסן ב) מה שעובר אלינו מהדורות הקודמים: סיפורים, מנהגים, ערכים וחפצים

ג) רק שמות משפחה ד) רק מתכונים של סבתא

2. סבא־רבא שלמה קיבל את השעון בעיר צנעא. מאיזו מדינה הוא?

א) מרוקו ב) תימן ג) פולין ד) אוקראינה

3. סבתא זוהרה התחילה לכתוב את מחברת המתכונים כשעלתה מאיפה?

א) מתימן ב) מפולין ג) ממרוקו ד) מקייב

4. שם המשפחה גרינבוים הוחלף לשם עברי. מה פירוש גרינבוים ביידיש?

א) עץ זהב ב) עץ ירוק ג) בית ירוק ד) שדה ירוק

5. אמא של יונתן עלתה לארץ עם מזוודה אחת. מאיזו עיר היא הגיעה?

א) קזבלנקה ב) צנעא ג) קייב ד) ורשה

6. מה ההגדרה המתאימה ל'חפץ מורשת'?

א) כל חפץ ישן בבית ב) חפץ שעובר במשפחה ומספר סיפור מהעבר ג) חפץ יקר מאוד בכסף

ד) חפץ שקונים בחנות

7. מה משותף לשעון, למחברת, לשם המשפחה ולמזוודה בסיפורים?

(א) כולם נקנו בחנות אחת (ב) כולם מחברים בין דורות במשפחה (ג) כולם שייכים לאותה משפחה אחת

(ד) כולם נמצאו באותו מחסן

8. מה ההבדל בין 'מסורת' ל'חפץ מורשת' לפי המושגים שלמדנו?

(א) אין הבדל, זה אותו דבר (ב) מסורת היא מנהג חוזר, וחפץ מורשת הוא דבר מוחשי מהעבר

(ג) מסורת שייכת רק לדת, וחפץ שייך רק למשפחה (ד) מסורת היא חדשה, וחפץ מורשת הוא ישן תמיד

כרטיס יציאה

תוכלו להסביר במילים שלכם מה ההבדל בין חפץ רגיל לחפץ מורשת?

תוכלו לספר מה הסיפור המשפחתי שהכי נגע ללב שלכם, ולמה?

תוכלו למצוא לפחות דור אחד או מקום אחד שממנו הגיעה המשפחה שלכם?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀